

**2007 YILI MERKEZÎ YÖNETİM BÜTÇE
KANUNU TASARISI İLE 2005 MALÎ YILI GENEL
VE KATMA BÜTÇE KESİN HESAP KANUNU
TASARILARININ PLAN VE BÜTÇE
KOMİSYONU GÖRÜŞME
TUTANAKLARI**

BAŞKAN. Sait AÇBA
BAŞKANVEKİLİ: Mehmet Altan KARAPAŞAOĞLU (Bursa)
SÖZCÜ. Sabahattin YILDIZ (Muş)
KATİP. Mehmet SEKMEN (İstanbul)

-----O-----

24.11.2006

İÇİNDEKİLER

- ADALET BAKANLIĞI
- CEZA VE İNFAZ KURMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞYURLARI KURUMU
- TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ BAŞKANLIĞI
- ANAYASA MAHKEMESİ BAŞKANLIĞI
- YARGITAY BAŞKANLIĞI
- DANIŞTAY BAŞKANLIĞI

.....

BAŞKAN – Sayın Hamzaçebi.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, yüksek yargı organlarının ve bürokrasinin değerli temsilcileri; ben, konuşmamda yargı bağımsızlığı üzerinde durmak istiyorum. Sayın Bakanın konuşmasında belirttiği ve bize dağıtılan konuşma metninde bir tabloyla da desteklediği ve bize verdiği bilgelere dayanarak, o konuda bir değerlendirme yapmak istiyorum.

Sayın Bakan “yargı, ne tek başına hâkimlere ne de tek başına siyasetçilere bırakılamaz” şeklinde özetledi bu görüşünü. Belli açılardan bakıldığında bu görüş doğru olabilir. Bu cümle aklıma başka cümleleri getirdi: “Savaşlar generallere bırakılamayacak kadar önemlidir” der bir eski Fransız devlet adamı. Yine “ekonomi maliye bakanlarına bırakılamayacak kadar önemlidir” der bazı ekonomistler. Bu cümle aynı bağlamda değil şüphesiz. Yani “yargı Adalet Bakanına bırakılamayacak kadar önemlidir” demeyeceğim; çünkü, yargı Adalet Bakanına bırakılmış değil, yargı bağımsızdır diyoruz.

Değerli arkadaşlar, demokratik bir toplumda yaşıyoruz. Demokrasi kavramı, birçok kavramla yakından ilişkili; sivil toplum, meşruiyet, hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı, hâkim teminatı, bütün bunlar karşılıklı etkileşim içinde olan kavramlar. Hatta laiklik kavramını da buna dahil edebiliriz. Hatta, diyorum, bazı çok köklü demokrasilerde, Fransa ve Türkiye örneğinde olduğu gibi, laiklik olmaması nedeniyle, yine laik toplum var, ama, biraz diğer laik toplumlara kıyasla, yine gelişmiş demokrasilerin olduğu diğer toplumlara kıyasla belki ufak tefek farklılıkları var. Demokrasi, Batı medeniyetinin bir ürünü. Gelişmiş demokrasiler, önce Batı’da olmuş, ortaya çıkmış, gelişmiş, kökleşmiş, bütün kurumlarıyla, oturmuş, yerleşmiş. Bütün bireyler, toplumun bütün üyeleri tarafından benimsenmiş.

Demokrasi, sivil toplum kavramıyla çok yakından ilişkili. Sivil toplum, hangi demokrasilerde daha erken güçlenmişse, bir güç olarak ortaya çıkmışsa, o toplumlarda demokrasi çok daha güçlü olmuş. Sivil toplum denilince akla sivil toplum örgütleri geliyor genellikle. O, çok eksik olur sadece sivil toplum örgütlerinden ibaret olarak görmek, düşünmek sivil toplumu çok eksik olur. Sivil toplum, devlet karşısındaki özel kesimin tümüdür, bütün bireyler. Sivil toplum örgütleri, ailenin kendisi, hukuk kavramı, ahlak kavramı, kurumları veya, bütün bunların hepsi sivil toplumu oluşturuyor. Sivil toplum, mutlaka sivil toplum güçlüyse, mutlaka ve mutlaka o demokrasilerde ikna, uzlaşma mekanizmaları da güçlüdür, sivil toplumun güçlü olduğu demokrasilerde, hükümetler, yönetimler, sivil toplumu ikna ederek işlerini yapmak isterler. Veya bir başka açıdan ifade edersek, sivil toplum o kadar güçlüdür ki, hükümetlerle sivil toplum karşılıklı bir etkileşim içindedir. Sivil toplumu hükümetler, zaten dikkate almak zorundadır. Sivil toplum, eğer zaten yeteri kadar güçlü değilse uzlaşma aramaz yönetimler. İkna mekanizmasına o kadar başvuramazlar. Nasıl olsa güç benim elimde, yönetim benim elimde diye kuralları koymaya kalkarlar. Bu kurullar yasa da olabilir. Yasaların parlamentolardan çıkmış olması, daha önce yine bir başka bütçe vesilesiyle belirttiğim gibi, yürürlüğe girmiş olması, o yasaların her zaman için meşru olduğu anlamına gelmeyebilir. Eğer, arkasında geniş bir halk desteği yoksa, bunu cumhurbaşkanlığı seçimi vesilesiyle ifade etmiştim, yine yasal olabilir, ama, meşru olmayabilir. Meşruiyete inanmış toplumlarda, demokratik meşruiyetin olduğu toplumlarda hukukun üstünlüğü ilkesi mutlaka var. Hukukun üstünlüğü ilkesi eğer toplumda benimsenmişse, oturmuşsa, hukuk yönetimlerin, idarenin, hükümetlerin üzerindedir. O kurallara göre hükümetler yönetir. Hukukun üstünlüğü ilkesinin güçlü olması, toplumun ona inanmasını bağlı, toplumun, ona, güçlü bir değer, güçlü bir moral değer atfetmesine bağlı. Toplum, o kurallara, eğer, gerçekten güçlü bir moral değer atfediyorsa, o kuralların ve hukukun kaynağında zaten toplumun iradesi var demektir, çeşitli mekanizmalarda, demokrasilerde, toplum iradesi o kurala, o yasaya zaten yansıtılmış demektir. Böyle bir toplumda, böyle bir demokraside yargı bağımsızdır değerli arkadaşlar. Yargı bağımsızlığını, mutlaka ve mutlaka sağlamak için çok keskin kurallar, modeller aramak gerekmiyor. Sayın Bakanın vermiş olduğu tabloda, birtakım ülkelerde hâkim atamalarının, Hâkim ve Savcılar Yüksek Kurulu benzeri kurumlarda değil veya hâkimlerin görevde yükselmelerinin o kurumlarda değil işte ilgili idarede, bakanlıkta olduğunu söylüyor. Sadece bu kıyaslama bizi doğru yola götürmez. Yani, oralarda öyle, biz de öyle olabiliriz kıyaslaması doğru değil. Biraz önce belirttiğim çerçevede olayı değerlendirmek gerekir. O toplumlarda demokrasi çok güçlüdür, sivil toplum çok güçlüdür, hukukun üstünlüğü ilkesi tartışmasız bir şekilde yerleşmiştir. Herkes bunu benimsemiştir. Orada, atamanın, şurada veya burada olması, aslında çok önemli değil. Çünkü, hiçbir hükümetin, hiçbir yönetimin aklına, ben yargıya müdahale edeyim, yargıda veya bürokraside, benim kadrolarım olsun gibi yaklaşımlar olmaz. Bunu bir kurala bağlamak, o kadar sıkı kurallara bağlamak gerekmiyor. Ama, bizdeki tecrübe maalesef, bu konuda bir kural gerektiriyor. Bizde çünkü, bu kavramlar çok yerleşmiş, çok benimsenmiş değil. Eğer, benimsenmiş olsaydı, zaten, Adalet ve Kalkınma Partisi hükümet olduğunda veya belki başka hükümetler için de hemen kadrolaşmaya başladığı iddiaları ortaya çıkmazdı. Çünkü, kurallar bellidir, hukukun üstünlüğü ilkesi vardır. Hiç kimse hükümetin kadrolaşacağı gibi bir ihtimali akla getirmez. Ama, bizim, bu hükümet döneminde bu kavramlara sarılmamız gereken bu kavramlara, hükümetin sarılmadığını görüyoruz. Sayın Başbakanın veya hükümetin bazı yetkililerinin beyanları, bu konuda bizim hükümete güven duymamızı engelliyor. Yani, bürokrasiden bürokratik oligarşi diye şikâyet eden bir Sayın Başbakan veya Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararları karşısında, yargı kararlarına hepimiz saygı duymamız, onu benimsememiz, ona uymamız gerekirken, o kararları benimsemeyen bir Sayın Başbakan veya işte Danıştay bizim

özelleştirme uygulamalarımıza engel türünden biraz önce buradan tam cümlesiyle onu ifade eden arkadaşımız onu söyledi; bunları söyleyen bir Sayın Başbakanın yönetiminde, bizim, yargının bağımsızlığı ilkesinin hayata geçirildiğini, ona hükûmetin kuvvetle sarıldığını söylemek mümkün değil. Bu mümkün değil değerli arkadaşlar. O nedenle, biz Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunda, Sayın Adalet Bakanının ve Sayın Müsteşarın kişilikleriyle ilgili herhangi bir değerlendirmeyi kesinlikle yapmıyorum, olaya kurumsal bakıyorum. Bu hükûmet döneminde böyle bir başka hükûmet döneminde farklı isimler olabilir. Şimdi, Sayın Bakan ve Sayın Müsteşar var; ama, kişilerin, hükûmetlerin tutumundan etkilenmeyen bir yapıyı kurumsal olarak kurmak zorundayız. Bugünkü yapıda, maalesef, Anayasadaki yargı bağımsızlığı ve hâkim teminatı ilkelerini çok kuvvetli bir şekilde hükûmet tarafından benimsenmediğini görüyoruz. Bize bu güveni hükûmet verebilmiş değil. Bu nedenle, bu yüksek kurulda, Avrupa Birliğine ilişkin ilerleme raporunda da belirtildiği şekilde, hükûmetin etkisinin olmaması gerekir. Belki, bu kavramları “demokrasi, sivil toplum, hukukun üstünlüğü” gibi kavramları bütün toplum tarafından benimsediğimiz zaman, bunu yerleştirdiğimiz, özümsemiğimiz zaman, bu düzenleme tekrar değerlendirilebilir. Ama, bu dönemde sadece Avrupa ülkelerindeki tabloya bakarak bir kıyaslama yaparak, bizdeki uygulananın doğru olduğunu söylemenin doğru olmadığını düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar, buradan bir iki çok münferit konuya geçmek istiyorum. Şimdi, Türkiye Avrupa Birliğine aday ülke, hükûmet buna yönelik müzakereleri yapıyor, yürütüyor. İlerleme raporunda, Avrupa Birliği kendine göre Türkiye'nin eksikliklerini söylüyor. Kendine göre diyorum, biz bunları oturup, tabii ki tartışmalıyız, bir kısmı doğru olabilir, bir kısmı doğru olmayabilir kendi ihtiyaçlarımıza, kendi gerçeklerimize göre onları değerlendirmeliyiz. Ama, Avrupa Birliğine üye olmaya doğru giderken, bazı anayasala ilkelere aykırı, anayasal ilkelerle bağdaştırmayı zor gördüğüm bazı uygulamalar görüyorum. Bu uygulamaların yasal dayanağı belki olabilir. Demin söylediğim gibi yasal olabilir; ama, meşru değil, hukuki değil. Bir örnek vermek istiyorum: İstanbul'da bir kamu kurumunda yöneticilik yapmış, yönetim kurulu üyeliği yapmış personel bir rapor uyarınca, bir Başbakanlık Teftiş Kurulu raporu uyarınca, bir gün sabah 7.00'de polis tarafından evlerinden alınıyor. Sabah 7.00'de... Rapor, belki bir yıl önce belki bir buçuk yıl önce düzenlenmiş. Yani, eski bir rapor. O rapor uyarınca, hükûmet, kendine göre işlemler yapmış, kararnameler çıkarmış, bazı yöneticileri görevden almış. Raporun değerlendirmesini girmiyorum. Rapor savcıda. Belki üç aydır, beş aydır, sekiz aydır, belki bir yıldır, yani, uzunca bir süredir cumhuriyet savcısında, bir gün, polisler geliyor bu arkadaşlarımızın evine, bunlar, özel sektörde genel müdür, kamuda genel müdürlük yapmış, yurtdışında Türkiye'yi temsil etmiş, kamuda müsteşarlık yapmış kişiler. İşte, suçu nedir, işte otel faturasında bir içki varmış, o devlete fatura edilmiş, belki bir iki bin dolarlık bir şey ve aynı olaylar veya işte o kurumun yöneticileri yüksek maaş almış, ama, bakıyorsunuz aynı yöneticiler bugün de yüksek maaş almaya devam ediyor. Efendim, yok personel istihdamında usulsüzlük yapılmış, aynı usulsüzlük, eğer usulsüzlükse bugün de devam ediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, Sayın Hamzaçebi tamamlarsak.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Bu tip konular. Savcı, doğal olarak, tabii ki rapor üzerinde işlem yapacaktır. Buna ilişkin herhangi bir değerlendirme yapmam söz konusu değil. Araştırır, ifadesini alır, bakar, suç unsuru görüyorsa dava açar, suç unsuru görmüyorsa takipsizlik kararı verir. Buna ilişkin değerlendirme yapmam, kesinlikle söz konusu değil. Ama, bu insanlar, hepsi yeri yurdu belli, adresi belli yani bir polis marifetiyle sabah 7.00'de evlerinden alınıp, o gece nezarete tutulup, işte kemerleri, ayakkabı bağları sökülüp, o gece sabaha kadar emniyette tutulup, ertesi gün

savcıya çıkarılıyor, savcı ertesi gün serbest bırakıyor. Şimdi, Sayın Bakan, bu olay hem yargıyı, savcıyı ilgilendiriyor hem de polisi, emniyet teşkilatını ilgilendiriyor. Ama, Avrupa Birliğine üye olmaya doğru giderken, böyle bir uygulananın, artık Türkiye’de olmaması gerektiğini düşünüyorum. Bu arkadaşları, savcı, kendisi de davet edip ifadesini alabilir veya emniyet eğer bunu yapacaksa, emniyet ifadesini alır, serbest bırakır, ertesi gün savcılığa gelin diyebilir. Bu esnekliğin, bu kolaylığın, kolaylık demeyeyim daha doğrusu, insanın en doğal hakkı olarak görüyorum ben bunu. Bizim Anayasamızda teminat altına alınan kişisel haklar ve hürriyetlerin kapsamında olduğunu düşünüyorum. Buna aykırı yasalar varsa, bence bu yasaları düzeltmemiz gerekiyor diye düşünüyorum. Bunu, ben, Sayın Bakanın ve yüksek yargı organlarının temsilcilerinin takdirlerine, değerlendirmelerine sunuyorum. Durum nedir belemiyorum, daha sonra, savcı, tabii belki dava açmıştır, açmamıştır, o kendi takdiridir. Buna ilişkin bir değerlendirmeyi de kesinlikle yapmıyorum; ama, bu uygulama, bu göz altı uygulamasının, bu verdiğim örnekle ilgili olarak tabii, genel olarak o müesseseyi de değerlendirmiyorum, ben yetkililer tarafından değerlendirilmesini rica ediyorum.

Danıştayın hizmet binası ihtiyacının, Sayın Bakan mutlaka bilincinden biliyorum, hükümet bunun farkında. Halk Bank binası kendilerine söz olarak verildi. Onu da biliyorum. Sanıyorum, Halk Bankın özelleştirilmesine paralel olarak işleyecek bir takvim takip ediliyor . Halk Bank özelleştirilecek, genel müdürlüğü İstanbul’a gidecek, o zaman buradaki bina boşaltılacak ve Danıştay o binaya taşınacak. Bu bir zaman alacak doğal, ancak bu söz eğer kesin ise, Danıştaya o binanın verileceği, şu yapılabilir; Sayın Deveciler ifade etti bugün söz var, yarın bu sözler acaba unutulabilir mi? Doğru, kamu yönetiminde her şey olabilir. Halk Bankın özelleştirmesi bir anda kalır, bir iki yıl ileri gidebilir. Sonra, bu bina Danıştayın elinden gidebilir, Danıştaya tahsis edilmeyebilir. Madem ki, proje Halk Bank Genel Müdürlüğünün İstanbul’a gitmesidir, bu bina Halk Bankın aktifinden çıkarılabilir, Hazine adına kaydedilir. Adalet Bakanlığı ile Hazineyi temsilen Maliye Bakanlığı arasında bir protokol yapılır, özelleştirme sonrasında Danıştaya teslimi o protokolde hüküm altına alınır. Böylece Danıştayın sanıyorum merakı veya endişesi -öyle olması gerekir diye düşünüyorum. Bildiğim herhangi bir şey yok- giderilmiş olur diye düşünüyorum.

Sözlerimi burada bitiriyorum. Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.